

ÄMMUSTE KOOLI JUHEND LISA-AASTA(TE) LÄBIVIIMISEKS JA INDIVIDUAALSE ÕPPEKAVA KOOSTAMISEKS.

I ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

1. Käesoleva korraga sätestatakse Ämmuste Kooli õpilaste lisa-aasta(te)le jätmise alused, tingimused ja kord.
2. Lisa-aasta(te)le jätmise aluseks on põhikooli- ja gümnaasiumiseadus ning põhihariduse lihtsustatud (abiõppe) õppekava ja toimetulekuõppekava hindamispõhimõtted ning nõuded õpitulemustele, lisaks haridus-ja teadusministri 08. detsembri 2004.a. määrus nr.61 „Individuaalse õppekava (IÕK) järgi õppimise kord“ ja 30.juuli 2004.a. määrus nr 43 „Õppeaja pikendamine“ .

§ 2. Lisa-aasta(te)le jätmise alused

1. Lisa-aasta on vajalik selleks, et pikendada õppimise aega inimese sotsiaalseks toimetulekuks valmisolekut suurendavate valikainete omandamiseks (kuni 34 nädalatunni ulatuses) .
2. Täiendav õppimine toimub individuaalse õppekava rakendamise kaudu. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel õppinuile pikendatakse õppeaega ühe õppeaasta võrra ja toimetuleku riikliku õppekava alusel õppinuile kolme õppeaasta võrra.
3. Individuaalne õppekava on juhtumipõhine, st. et kõige rohkem arvestatakse koostöövõrgustikku(laps, lapsevanem, omavalitsus, sotsiaaltöötaja, kutsekool, praktikabaas, ettevõtte). Kooli, kutsekooli ja vajadusel töökoha esindajate vahel lepatakse kokku toimuva õppimise eesmärkides ja sisus ning töökorralduses erinevate poolte vahel.
4. Lisa-aastale jäämise põhjendatud taotluse(avalduse) õpilase kohta esitab lapsevanem (eestkostja, hooldaja) kooli direktorile hiljemalt 9. klassi esimesel poolaastal (II veerandi lõpp).
5. Õppimise aja pikendamise otsustab kooli õppenõukogu hiljemalt avaldusele järgneva õppeveerandi jooksul (9.klassi III veerand).
6. Õppenõukogu võib taotlusele eitavalt vastata, kui
 - õpilane pole täitnud pikemaajaliselt mõjuva põhjuseta koolikohustust
 - tema käitumishinne on olnud korduvalt mitterahuldav
 - konkreetne õpilane ei vaja elus toimetulekuks õppeaja pikendamist

7. Lisa-aasta korraldamiseks ei ole määratud riiklikku tunnijaotust ega õppeaja pikkust. Lisa-aasta õppekavasse võivad kuuluda põhikooli programmis olevad üldained, valikained ja kutsealast eelõpet hõlmavad ained ning lisaks kutseõppeasutuste ja tööeluga tutvumise võimalused.
8. Lisa-aastal peab õpilasel olema võimalus täiendada oma teadmisi põhikooli programmis olevate ainetega ja parandada seeläbi oma hindeid.
9. Lisa-aasta(te) läbimise võib korraldada põhikooli klassi(de) juures, eraldi lisa-aasta rühmas, kutsekooli juures, praktikapaikades või (tulevastes) töökohtades. Lisa-aasta koordinaatori otsusel võivad õpilased õppetöö läbida koolist väljaspool.
10. Lisaõpetus korraldatakse nii, et see pakub õpilasele positiivseid õppimiskogemusi erinevates õppimiskeskkondades.
11. Õpetuses tuleb kasutada mitmesuguseid meetodeid ja töövorme õppimise motivatsiooni äratamiseks ja hoidmiseks.
12. Lisa-aastal jälgitakse õpilase arengut järjepidevalt. Igal õpilasel peab olema võimalus saada personaalset juhendamist, nõustamist õppetegevuse planeerimisel ja teostamisel, lisaõppeainete valikutes ning ameti ja elu planeerimises.

§ 3 Lisa-aasta eesmärk

1. Lisa-aasta eesmärgiks on põhiõpetuse tegevust jätkates toetada õpilase arengut ning vähendada tõrjutust ühiskonnas. Eesmärgiks on, et õpilane
 - õpib iseseisvust ja kohusetunnet ning arendab eneseväärikust
 - õpib koostööd ja teistega arvestamist
 - arendab õppimisoskust
 - arendab valmidust teha otsuseid ning planeerida edasiõppimist, valida elukutset ja kujundada tulevikku
 - õpib hindama oma tegevust ja teoks tegema oma plaane muutuvates olukordades
 - parandab eeldusi pääsemaks edasi õppima ning arendab õpingutes vajaminevaid teadmisi ja oskusi
 - õpib arendama oskusi tulla toime erinevates eluolukordades
 - tutvub õppimisvõimalustega kutseõppeasutuses, saab selgust elukutsevalikus
 - arendab sotsiaalseid oskusi
2. Eesmärgiks on, et lisa-aasta(te) järel oleks igal õpilasel plaan edasiõppimiseks ja ka valmisolek seda alustada.

II ÕPPE –JA KASVATUSTEGEVUS

§ 4 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

1. Parandada eluks vajalikku toimetulekuoskust ja ette valmistada õpilast iseseisvaks eluks, aidata tal sotsialiseeruda.
2. Anda üldine pilt maailmast. Arendada funktsionaalset kirjaoskust.
3. Läbi kutsealase eelkoolituse viia läbi töökasvatust, suunata õpilaste kutsevalikut.
4. Otsida koostööpartnereid ja praktikaasutusi ümbruskonna ettevõtetes.

§ 5. Õppe- ja kasvatuse korralduse alused ja tunnijaotusplaan (valikained)

1. Tunnijaotusplaan

14 tundi – kutsealane eelkoolitus

6 tundi – elu-ja olustikuõpetus

- perekonnaõpetus 2
- terviseõpetus 1
- kodanikuõpetus 1
- võõrkeel 1
- arvutiõpetus 1

4 tundi orienteerumisõpetus

- ajalugu 1
- maateadus 1
- keemia 1
- füüsika 1

4 tundi eesti keel

- tarbekirjad
- väljendusoskus
- põhireeglid, sõnastikud
- teksti taastav töö (küsimustikud, lünktekstid)

4 tundi matemaatikat

- oskus koostada eelarvet
- mõõtühikud, mõõtmine
- tekstülesanded
- kella tundmine, oma aja planeerimine

1 tund kehaline ja rütmika

1 tund muusika

2. Individuaalse õppekava rakendamine võib tuua kaasa muudatusi etteantud tunnijaotusplaanis.

§ 6. Pädevused

1. Funktsionaalne kirjaoskus

- oskus töötada tööjuhendi järgi
- oskus töötada juhenditega, dokumentidega
- võrdlemisoskus
- orienteerumine ajas
- õppimisoskuste arendamine

2. Sotsiaalsed oskused

- arusaamine lihtsatest plaanidest ja tabelitest
- oskus langetada otsuseid
- oskus ennast väljendada
- oskus lahendada elementaarseid probleeme
- oskus mõista tähendusi: oma, võõras, ühine
- oskus teha õigeid valikuid ja need ellu viia
- oskus sisustada vaba aega
- oskus hoida korras oma ruumi, ümbrust
- oskus suhelda erinevate inimestega
- oskus vajadusel abi küsida
- oskus käia iseseisvalt ametiasutustes
- oskus hoiduda vägivallast
- maksimaalselt iseseisvalt hakkama saada oma elu korraldamises (oskus kujundada oma seksuaalelu)
- turvakasvatus (oht, et neid kasutatakse ära)
- eneseväärikuse arendamine
- enesekohased oskused, eneseanalüüs: oskab analüüsida oma tegevust.
- koostööoskused
- iseseisvus ja kohusetunne
- oskus teoks teha oma plaane
- hirmu ja raskuste vähendamine uude kohta minekul, uude situatsiooni sattumisel

3. Kutsealane eelõpe

- selgusele jõudmine, mida tahaks erialaks õppida
- valmidus teha otsuseid, kavandada edasiõppimist ning oma tulevikku
- valmidus omandada elukutset
- kutsevalik
- eelkutseõpe, koostöö kutseõppeasutustega. Iga nädala lõpus tagasiside hinnangulehe näol õpilaste käitumise ja õppimise kohta.
- Tutvumine võimalike praktika- ja (tulevase) töökohaga

4. Oskus planeerida ühe kuu eelarvet. Oskus majandada talle antud ressurssidega
 - planeerib kodunduse tundideks ise oma eelarve, käib ise poes ja ostab vajalikud toiduained ise

§ 7 Individuaalse õppekava koostamise juhised

1. Individuaalne õppekava loob erivajadustega õpilastele tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks.
2. Õppekavaga määratakse vastavalt vajadusele
 - kooli õppekavaga võrreldes vähendatud või kõrgendatud nõuded õppesisule ja õppetulemustele ühes või mitmes aines või õppekava üldosa pädevuste osas
 - erisused õppekorralduses
 - õppevara, ruumi- ja inimressursi kaasamise vajadus ja põhimõtted
3. Suund grupis töötamisele
4. Lähtuvalt sellest, kas abi- või toimetulekuklass, jaotada pädevuseni jõudmise aeg.
5. Vastavalt lapse erialahuvile suurendada tööõpetuses konkreetse aine osakaalu.
6. Individuaalne õppekava koostatakse arenguvaldkondade kaupa.
Arvestada:
 - kognitiivsete oskustega
 - kommunikatiivsete oskustega
 - sotsiaalseid pädevusi
 - motoorikat
 - eneseteenindus oskustega
 - tööoskuste omandamise võimetega

§ 8 Individuaalse õppekava koostamise algatamine

1. Juhul kui algatus IÕK koostamiseks toimub õpilase (lapsevanema, hooldaja, eestkostja) algatusel, esitab tema seaduslik esindaja põhjendatud taotluse kooli direktorile. Direktoril on taotluse läbivaatamiseks aega 30 päeva.
2. Juhul kui IÕK koostamise algatajaks on kool, otsustab selle õppenõukogu. Õpilasel või tema esindajal on 10 päeva jooksul otsuse teadasaamisest võimalik keelduda IÕK koostamisest (kirjalikult). Keeldumisel lõpetab kool IÕK menetlemise.

§ 9 Individuaalse õppekava koostamine, vormistamine, rakendamine

1. Kooli direktor korraldab IÕK koostamise 30 päeva jooksul vastava taotluse esitamisest. IÕK rakendamise otsuse kinnitab direktor käskkirjaga. Rakendamise otsuses tuuakse ära:

- üldised andmed õpilase kohta
- individuaalse õppekava rakendamise põhjused
- õppetöö korraldamise alused – õpingutel aluseks võetav riiklik õppekava
- õppeained ja pädevused, millele IÕK koostatakse
- rakendatavad tugisüsteemid
- kooli õppekavaga võrreldes õppesisule ja õpitulemustele vähendatud või kõrgendatud nõuete rakendamise põhimõtted
- IÕK rakendamise aeg ja tulemuste hindamise kord
- IÕK koostamise ja täitmisega seotud isikud ja nende kohustused

2. IÕK rakendamise otsuse alusel koostatakse õpilasele IÕK koos vastavate tegevuskavadega. Vajadusel kaasatakse eripedagoog, logopeed, psühholoog, kooliarst, sotsiaalpedagoog, sotsiaaltöötaja, perekond.

3. IÕK valmib koostöös, kus osalevad õpilane, perekond, õpetajad ja sotsiaaltöötaja.

§ 10 Ainekavad

1. Elu- ja olustikuõpetus

- teha õigeid valikuid(isiklik elu, pere, toimetulek)
- suhtlemine, teistega arvestamine
- poes käimine(oskus enesega toime tulla)
- viisakusreeglid
- hügieen
- perekonnaõpetus

2. Orienteerumisõpetus

- anda üldine pilt maailmast
- sissejuhatus (toimetulek) + natuke süvendatult (lihtsustatud) keemia ja füüsika, et oskaksid etikettidelt lugeda ja teada, mis millegagi ja kuidas reageerib
- orienteerumine ajarütmis
- orienteerumine ümbruskonnas
- orienteerumine töökohas

3. Emakeel

- funktsionaalne kirjaoskus
- tarbekirjad
- oskus kasutada teatmeteoseid, sõnastikke ja ajalehti kui infovahendit
- oskus tunda ja kasutada lühendeid, juhendeid

- oskus kuulata, suulise- ja kirjaliku eneseväljendusoskuse arendamine
- lihtne ümberjutustamisoskus
- oskus täita lünkteksti

4. Matemaatika

- oskus koostada eelarvet, planeerida raha kasutamist
- mõõtühikud, mõõtmine
- oskus lahendada lihtsamaid tekstülesandeid
- oskus tunda kella, oskus planeerida oma aega, kalender
- peastarvutamise oskuse süvendamine

5. Muusikaõpetus

- 1 tund, et oleks vaheldust
- vaba aja sisustamine (muusika kuulamine, tantsimine, rahvuslikud laulud, laulumängud)

6. Kehaline kasvatus ja rütmika

- sport vaba aja sisustamisel (treeningrühmad, pallimängud jne.)
- vaheldust pikkadel õppepäevadel
- seltskonnatants

7. Eelkutseõpe

- pool tundidest väljaspool kooli, seotud erinevate asutuste, firmade, elukutsetega
- vaatluspraktika

Ainekavade koostamisel lähtutakse kutsekooli nõudmistest, et siirdumine ühelt koolitüübilt teise oleks võimalikult probleemivaba.

III INDIVIDUAALSE ÕPPEKAVA KOOSTAMINE

§ 11 Õppekava

1. Õppekava tegemise eest vastutab lisa-aasta koordinaator.
2. Õppekava koostamine algab olukorra fikseerimisest, õpilase vaatlusest ja kirjeldamisest. See haarab ka pikendatud õppeajale suunamise ettevalmistamist ja tööd lapsevanemaga. Sõlmitakse õpileping, kus eesmärgistatakse töö ja kirjeldatakse õppetöö üldist sisu. Jaotatakse õpilasega tegelevate spetsialistide ülesanded ja koostöövorm. Koostatakse tegevuskava, kus märgitakse õpilase eeloskused, arendatavad oskused, eeldatavad tulemused ja hindamiskriteeriumid. Ideaalne oleks, kui töö lapse lisa-aasta(te) ettevalmistamiseks algaks 2-3 aastat enne lisa-aasta toimumist, kuid peab algama hiljemalt 9. klassi I poolaastal.
3. Õppekava tegemise eest vastutab korraldaja. Lisa-aasta õppekava tegemisel võetakse aluseks põhikooli lihtsustatud riiklik ja toimetuleku riiklik õppekava.
4. Õppekava peab sisaldama:

- lisaõpetuse eesmärgid ja õppe korraldust.
 - õpilaseks võtmise aluseid
 - õppimise võimalusi oma koolis
 - õppimise võimalusi kutsekoolis, tööl või teistes haridusasutustes
 - toetava õppe võimalusi
 - õpilashoolduse korraldamist
 - kodu ja kooli koostööd
 - koostööd muude õppeasutustega ja ettevõtetega
 - tugi- ja abiteenuseid
 - õpilaste hindamise aluseid
 - lisaõpetuse jätkukava
5. Klassi õppekavaga võrreldes sisaldab IÕK/ IAK vähemalt järgmisi täiendavaid andmeid:
- õpilase oskuste ja teadmiste kirjeldus ainelõikude kaupa: eeloskuste tase, materjali jõukohasus, abivajadus õppeülesannete sooritamisel
 - õpetatava materjali sisu kirjeldus: raskusastme ja mahu erinevus klassi ainekavaga võrreldes.
 - kasutatava metoodika kirjeldus, st erinevus üleklassitöös kasutatavaga, eriabivahendid
 - ühe või teise oskuse (teema) õppimiseks planeeritav aeg
 - hindamiskriteeriumid
6. Kuna lisa-aastal ei ole riiklikku õppe-eesmärki, tuleb igale õpilasele koostöös õpilasega ja vajadusel ka koos tema hooldajaga planeerida ja leppida kokku
- õpilase õppeprogrammis olevad õpingud oma koolis, teistes haridusasutustes, kutsekoolis, tööl või mujal
 - õppeainete ja muude õppimiste tunnihulk
 - õpilase isiklikud õppimiseesmärgid
 - juhendamise korraldamine ja võimalikud tugiteenused
7. Õpilasele koostatakse õppekava, kuhu need andmed kogutakse ja kus neid täpsustatakse. Kui õpilasele on põhihariduse omandamise ajal koostatud individuaalne õppekava, võetakse see arvesse ka lisa-aasta õppekava koostamisel ja üleminekuplaani korraldamisel kutsekooli õppima asumisel.
8. Iga põhikooli lõpetav õpilane peaks saama edasiõppimise plaani, kava siirdumiseks tööle või iseseisvasse ellu, mis allkirjastatakse. IÕK koostamine ja realiseerumine on lapsega tegelevate spetsialistide meeskonnatöö.

§ 12 Võrgustikutöö

1. Õpilase õpingute läbimisel on oluline, et koostööd teeksid õpilane, perekond, kool, sotsiaaltöötaja(d), kutsekool, praktikabaasi juhendaja, med. töötajad ja erinevaid tugiteenuseid pakkuvad spetsialistid.
2. IÕK koostamise aluseks on õpilase mina-pilt ja enesehinnang, ülevaade tema huvidest.
3. Perekond saab kaasa aidata väljendades oma ootusi ja kirjeldades, kuidas nad kujutavad ette oma lapse edasist käekäiku ning tulevikku.
4. Kool koostab õpilase iseloomustuse, esitab tema arenguloo. On tegelikkuses IÕK koostaja ja rakendaja. Kutsekool selgitab omapoolset olukorda ja osaleb IÕK koostamisel ja rakendamisel.
5. Sotsiaaltöötaja(d) saavad kaasa aidata õpilasele parema õpikeskkonna loomisel. Aidata toetada õpilase õpinguid ja edasist elu.

§ 13 Õpilase hindamine

1. Hindamine peab olema innustav ning õpilase enesehinnangut toetav.
2. Lihtsustatud riikliku õppekava järgi õppijaid hinnatakse üld- ja valikainetes numbriliselt ja toimetuleku riikliku õppekava järgi õppijaid hinnatakse sõnalise hinnanguga. Kui õppeplaani näeb ette, võib ka lihtsustatud õppekava järgi õppijal osa aineid hinnata arvestuslikult või sõnalise hinnanguga.
3. Teiste õppekavas olevate ainete hindamine tugineb õpilase IÕK-s püstitatud eesmärkidele ja sellest tulenevalt võib tarvitada nii numbrilist kui sõnalist hinnangut.

§ 14 Tunnistused

1. Lisa-aasta(te)l kasutatavad tunnistused on:
 - veerandi või tsüklitunnistus, mille andmine otsustatakse õppekavas
 - tunnistus läbitud õpingute kohta
 - tunnistus lisa-aasta läbimise kohta
2. Kõikidele tunnistustele märgitakse tunnistuse nimi, õpilase nimi ning õpilase isikukood. Lisaks kooli nimi (vajadusel ka õppe korraldaja nimi), õppeaasta ja tunnistuse väljaandmise kuupäev. Kui õpilane on õppinud IÕK järgi, märgitakse see tunnistusele.
3. Kui mingi osa õpingutest on toimunud kutsekoolis, praktika- või töökohas, märgitakse ka see tunnistusele.

4. Kui õpilane sooritab positiivselt kõik õppekavasse kuuluvad õpingud, antakse talle „Tunnistus lisa-aasta(te) läbimise kohta“. Sinna märgitakse kõik õppekavas läbitud üld- ja valikained ning kutsealane eelõpe. Hinnatakse ka käitumist ja hoolsust.
5. Kui õpilane sooritab vaid osa õppekavasse kuuluvatest õpingutest positiivselt või jätab õpingud pooleli, väljastatakse talle „Tunnistus lisa-aasta(te)l tehtud õpingute kohta“. Sinna märgitakse kõik positiivselt läbitud ained ja antakse hinnang tema käitumisele ja hoolsusele.
6. Mõlema tunnistuse lisana võib õpilasele kaasa anda:
 - täpsustavat infot õpilase õppekava ja õpingute kohta
 - seletuskirja kutsekooli(de)s sooritatud õpingute kohta
 - hinnangu töö- või praktikakohal toimunud õpingutest ning ülevaate õpilase tööülesannetest
 - iseloomustuse
 - kaaskirja õpilase huvide ja harrastuste kohta

VI RAKENDUSSÄTTED

§ 15 Juhendi jõustumine

Käesolev „Ämmuste Kooli juhend lisa-aasta(te) läbiviimiseks ja individuaalse õppekava koostamiseks“ on vastu võetud õppenõukogu poolt jaanuaris 2006.a. ja jõustub 31.08.2006.a.